

Fakta-ark til video: Svensk kronvildtforskning

Ved *Vildtforsker Anders Jarnemo, Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU*

Kronvildtbestanden er i vækst i Sverige men ikke så voldsomt som i Danmark, og Sverige har valgt en anden måde at forvalte kronvildtet på: Samforvaltning med restriktiv afskydning af ældre hjorte.

I videoen gennemgår, vildtforsker Anders Jarnemo, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) en række vigtige punkter i forhold til hjortevildtforvaltningen i Sverige og centrale konklusioner fra den svenske forskning:

Væsentlige punkter i forvaltning af hjortevildtet:

1. Reproduktion
2. Sociale strukturer
3. "Homerange"
4. Spredning
5. Alder og modenhed
6. Brunst
7. Forvaltningsområdernes størrelse
8. Barkskader

Reproduktion

- En hind føder kun 1 kalv om året – mindre end én procent får tvillinger uanset fødegrundlag
- Hinder får den første kalv som 2-3 årige
- 95 pct. af alle hinder i alderen 3 til 12 år får en kalv hvert år

Reproduktionen hos kronvildt er altså lav, men stabil. Derfor er bestandsudviklingen meget forudsigelig. Det er en stor fordel i forvaltningen.

Sociale strukturer

- Hinder færdes i flokke med andre nært beslægtede hinder og kalvene fra året før.
- Langsom spredning: De bliver i det område, hvor de er født, og i flokken. De spreder sig kun langsomt.
- Trods den store stedfasthed, kan de have et stort bevægelsesrum inden for området, "homerange"

"Homerange"

Jarnemo har undersøgt for hinders "homerange" tre forskellige steder i Sverige. Områderne var af forskellig størrelse, men i gennemsnit 1200 ha for hinder. Tre gange så store for handyrene.

- Kolmården: Hinder: 1200 ha - Handyr: 3.100-6.600 ha
- Hunneberg: 900 ha
- Skåne: 2600 ha

I Skåne var der hinder, som pendlede mellem forskellige delområder. Nogle hinder kunne vandre op til 25 km. Konklusion: Jo større arealer med åbne marker, jo større "homerange" og jo mere sandsynligt er det at dyrene vil pendle langt mellem delområder.

Kønsopdeling

- Hinder og hjorte lever en stor del af året adskilt.
- Hannerne vandrer til særlige områder efter brunsten, hvor de lever sammen i "herreklubber"
- Hannernes arealer – "homerange" - var ca. 3 gange så store som hunnernes.
- Hannerne vandrer efter brunsten i gennemsnit 14 km væk: 10-30 km. Enkelte op til 47 km
- Handyrene vandrer fra forskellige vinter/sommerområder og samles i et mindre område i brunsten (Kolmården: Seks hanner vandrede fra et område på 32.000 ha til et fælles "brunstområde" på 2800 ha)

Problemstilling: Der er et alt for stort jagttryk på gamle handyr. Det forstærkes af, at de jages både i sommer/vinterområderne og i brunstområderne. På den måde bliver de udsat for dobbelt jagttryk uden at jægerne nødvendigvis er klar over det, fordi de ikke ved, hvor store områder, de samme hjorte færdes i.

Negative konsekvenser af for stort jagttryk på gamle handyr:

- Skæv kønsfordeling i bestandene
- For få gamle hjorte. dvs. lav gennemsnitsalder for handyr

Handyrs modenhed – de store hjorte

- Kronhjorte bliver sent modne – er teenagere op til 5-års alderen
- Fuldvoksne ved 6-8 års alderen og stærkest i 12-års alderen
- Mest dominante i brunsten i 10-14 års alderen

Negative konsekvenser af mangel på gamle (fuldvoksne) handyr

- Hinderne vil have gamle hanner – de er ikke tilbøjelige til at parre sig med unghjorte
- Fordi hinderne er utilbøjelige til at parre sig med de unge hjorte, blive de senere drægtige. Kalvene bliver færre og senere født.
- Hunnerne bliver stressede, hvis der ikke er gamle hjorte til at beskytte dem mod de unges tilnærmelser
- De stressede hunner har ikke ro til at æde, og er dermed er de ved dårligere huld, når vinteren kommer

Forvaltning

Mål: Ligelig kønsfordeling og mindst 10 pct. af bestanden skal være fuldvoksne handyr (6-12 år gamle)

Forudsætning: Reguleret afskydning på sammenhængende arealer på mindst 50.000 ha op til 100.000 ha

Barkskader

Mange steder i Sverige er der problemer med barkskader i skov på grund af kronvildt. Det varierer meget fra område til område. Forskning har vist, at tætheden af kronvildt kun betyder lidt i forhold til barkskader.

Årsagerne til barkskader

- Adgangen til andre fødekilder inde i skovene: Hvis der er buske, blåbær, lyng, lav og lignede i skoven, er krondyrene ikke så tilbøjelige til at æde bark.
- Landskabstypen har betydning: jo højere andel af dyrkede marker i landskabet, jo flere barkskader
- Størst barkskader ved monokultur, mange lige gamle træer, tæt kronedække, nåletræ
- Skovdriftens betydning: Størst barkskader ved renafdrift med genplantning
- Menneskelige forstyrrelser får dyrene til at stå i de tætte granbevoksninger = flere skader
- Andre faktorer, som ikke er fuldt undersøgt såsom betydningen af adgang til letfordøjeligt foder på markerne fx raps og i kraft af fodring med visse fodertyper